

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Várud-utca 2127.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.

Tartalom. A lelkészek ünnepélyes beiktatása. Kiss Bertalan. — Észrevételek nagy. Szél Kálmán ur tervezetére az orsz. ref. lelkészi nyug- és gyámintézet tárgyában. Harsányi Sándor. — Egyházkerületi tanügyi bizottsági gyűlés Debreczenben. y. — A beregi egyházmegye közgyűlése. Sütő Kálmán. — Nyílt levél a „Debr. Prot. Lap” szerkesztőjéhez. Maklári Pap Miklós. — Kovács Mihály (1810—1887.). Kósa Ede. — Különfélék. — Szerkesztői posta. — Hirdetések.

A lelkészek ünnepélyes beiktatása.

II.

Hogy az éveken át szerzett tanulmány, a lelkész-képességi bizonylat, a gyülekezet részéről történt meghívás, szóval az externa vocatio a lelkészi hivatal viselésére elégtelen, kezdettől fogva elismerte a protestantismus s a magyar református egyház is eleitől kezdve interna vocatióban részesítette, szóhasználat szerint fölavatja, fölszenteli papjait. Hogy ez illő és szükséges, a dolog szentségéből következik és senki sem fogja komolyan vitatni az ellenkezőt. Minden fejlődött vallásformánál, a hol csak pap van, ott találjuk a papszentelést is. Már az ótestamentomban legalább az egy Elizeus ily ünnepélyesen kenetik föl prófétává (I Kir. 19. 16.); az újtestamentomi iratok szerint az első pogánytérítők fontos munkájokra ünnepélyes kézföretéssel bocsáttatnak (Csel. 13: 2. 3.), később pedig a püspöki hivatalba lépés alkalmával e cselekmény a Szentlélek közöltetését jelképezi. Maga Luther is fölszentelt Wittenbergben egy lelkésztársát, bizonyosságul annak, hogy e ténykedés a protestantismus szellemével összefér.

Az intézmény szép és hosszú történetéből legyen elég itt röviden megemlíteni annyit, hogy az ősi apostoli eljárás csakhamar kivetkezett eredeti egyszerűségéből; a papi uralomvágy rá nyomta erre is a maga bélyegét, a püspöki kar kezébe vette az ordinatiót s csak általa végrehajthatva lett érvényes az, majd eszközlője bizonyos el-

törölhetetlen jellegnek s természetfölötti kegyelemnek. Ez a darab katholicismus megmaradt az angol egyházban, mely a lelkészek fölavatását „e successione apostolica” a püspököktől kívánja meg; megmaradt a magyar református egyházban, mely ebben szintén régi episkopalis fogalmainak töredékeit őrzi.

Czélunk elérésére a kérdés egyházzogi bővebb részletezése, fejtegetése sem szükséges, — ide vonatkozólag is föl kell azonban annyit említenem, hogy habár az egyház tanaira való föfelügyelet szempontjából az ordinatio végrehajtásának egyházkormányzó testületünk férfainak kezében kell maradnia, de az előjog egyoldalú hangoztatásában több egyházzogtudósok átvett idegen tradíciók maradványát látják s dogmatikusok is határozottan kifejezték, hogy a püspök nem jure divino ordinator s szükség esetén bármely lelkész érvényesen végezheti azt. A hívők egyetemes papságáról szóló tan tiszta alkalmazása szerint a lelkész is csak az ige szolgája, kinél nem az az első kérdés, kitől és miként avattatott föl, hanem hogy Istentől és a gyülekezettől — az isteninek az emberivel összetalálkozása folytán — szolgálatára jogszerűleg, (rite vocatus) hivattatott el. Az isteni akaratot hajtja végre az emberi organum; ez organum Barnabás és Saulnál az antiochiai gyülekezet (Csel. 13: 1—3), Timótheusnál Pál apostol (2 Tim. 1: 6.), e kiváltságos püspöki jog tehát a szentírásban nem gyökerezik. És ha semmi sem igazolja tan tekintetéből a mi lelkészszentelési eljárásunkat, czélszerűség, berendezés szempontjából még több kifogás alá esik az. Az eljárás ösmeretes. Három évi időközökben tartatik rendesen, minden lelkészre nézve kisebb-nagyobb idő múlva hivatala elfoglalása után, távol a gyülekezettől, ennek részvéte nélkül idegen helyen. Ha az interna vocatio tanfelfogásunk szerint a hivatal folytatásához multhatlanul megkívántatik, miért nem ruháztatik föl az illető pap azal mindjárt kezdetben s az időközben 1—3 év multán

történt fölszentelés mi jelentőséggel bír? . . . Hát az eskü?! Bizony a ki eddig nem volt hű az evangéliomhoz, mert más levegőt szívott, az nem fog most felesküdni arra. Hangja elhal a tömegben; hallgatását talán senki sem veszi észre, csak a jó Isten s haza megy, a mint jött; lesz az, ki eddig volt . . . Ez a gyakorlat nem felel meg a tanak s a szent cselekményt detronizálja magasztos jelentőségéből. E tekintetben, azt hiszem, a világ összes protestáns egyházai közt egyedül állunk; az ordináció a hivatalba lépést előzőleg, vagy egész helyesen azzal egyidejűleg van szokásban mindenfelé, — ily későn, utólagosan csak nálunk. Kis különbséggel olyanforma, mintha husvétban ünnepelnők a karácsonnt.

„E szent cselekményt úgy kell(ene) intézni, hogy a lelkészre és gyülekezetre egyaránt mély, áldásos hatást tegyen. E végből illő és kívánatos, hogy a fölszentelés nyilvánosan, más lelkészek jelenlétében, a hivatalba lépéssel egyidejűleg, vagy lehető rövid idővel az előtt hajtassék végre.“ (Oosterzee). „Mint magában véve legajánlatosabb természetesen az ordináció azon helyi gyülekezetben s előtt, melyben a leendő lelkész működni fog — épen oly jó, mint általában elősmert dolog. Csak az ily gyülekezetekben szolgálnak az egyéni szükség és az ordinandus személye iránti érdeklődés határozottan az ünnepély emelésére, míg a consistorialis ülésben ezen előfeltételek hiánya miatt az ünnepély, értékére s hatására nézve csorbát szenved, még ha a lehető legnagyobb ünnepélyességgel megy is véghez.“ (Herzog. Theol. Encyclop. Ordination, Zetzschwitz.)

Ezek után egész természetességgel az következne, hogy eddigi felavatási rendszerünk megszüntetését, annak czélszerűbb beosztását, illető helyére: a tractusokhoz áttételét indítványozzam. Bár ez indítvány külső és belső okok alapján egyaránt jogos, merész lenne kissé mégis — épen séggel meg én tölem. A mult sem sok biztatást nyújt. A ki ösmeri egyházkormányzatunk conservatív szellemét, az autonomia féltékeny beharczait, meg a beregi egyházmegye s esperese történetét*), igazat fog adni nekem. Lehet azonban, hogy az idő meghozza magával s megszünteti az eddigi usust. Hanem azon a csorbán, melyet a mostani gyakorlat az ordinációt illető tanfelfogásunkon ejt, kellene és lehetne köszörülni minden nagyobb rázkódás, ujtás nélkül addig is. Ezt eszközölni lenne még hivatva — végső érvelésül — indítványunk, a lelkészbeiktatási ünnepély, mely a fölszentelési szokásos eljárás minden mozzanatának érintetlen hagyásával, a beiktató beszéd után tartandó imájával megszerezne az ideiglenes interna vocatiót. Lehet, hogy ez okoskodás erőltetett, de hogy minden alapot nélkülözne, azt határozottan tagadom.

*) Szeremley. Vázlatok a papszentelés multjából.

A beiktatási ünnepély legyen egyszerű, tiszta protestáns szellemű, minden chablonszerű merevség, hatásrontó formák hijján. Alkalmi beszéd, áldást kérő ima, végezve a beiktató lelkész által az urasztala mellett, a gyülekezet új papjának székfoglaló beszéde — a rendes istenitisztelet után. Az ámen-re visszhangként fölzendül a gyülekezet ajkán a CXXXIV. zsoltár 3 verse, aztán a rendes kijövőre szóló ének; mely alatt ki-ki szívében egy magasztos ünnepély vallásos örömeivel a templomból eltávozik. Egy-két jelképes cselekmény az ünnepély keretébe szépen illenek, de ha ezek a botránkozásnak ama felhányt kövei: czerimóniáskodás, czifraság, parádé — ám maradjanak el.

A beiktató beszéd s ima tartalmát önként nyújtja, megszabja maga a szép alkalom. Ennél hatásosabb működési tért, eredményében áldásosabb munkát lelkészre nézve nem képzelek. Kellő körültekintés, a helyzet ösmerete, egyéni rokonszenv stb. vállalva sokat tehetnek itten s lehet, megeshetik nem egyszer, hogy egy lelkész nyugalmának, egy gyülekezet békéjének, virágzásának lesznek megteremtői. Épen azért e ténykedést mi az esperes szép és hivatali teendői közé sorozni óhajtuk*), a ki csak nagy akadály esetén ruházná e fontos megbízását valamelyik kiválóbb lelkésztársára át. E férfiak mindig fogják tudni tájékozni magokat a beszéd lényegére nézve; különben homilétákból is idézhetek. A jó Oosterzee szerint „a beszéd vonatkozhatik nagyobb mérvben a lelkészre, vagy a gyülekezetre, vagy pedig mindkettőre egyaránt“. S „egy superintendens, a ki hivataltársát iktatja bé, bizonyosan nem úgy fog beszélni, mint az a szónok, a ki tanítványát, vagy mint az atya, ki saját gyermekét avatja föl a szent hivatalra.“ — Kun Bertalan szerint „czélja az ilynemű beszédnek, hogy ezzel az új lelkészt gyülekezetének szeretetébe, bizalmába ajánljuk, magát pedig elvállalt fontos kötelességére s azon érdekes viszonyra emlékeztessük, melybe új gyülekezetével lépett. Legyenek az efféle beszédek rövidek és tartalomdusak; rajzolják az új lelkész kötelességeit, — serkentsék a gyülekezetet is arra, hogy vallástanítóját ölelő karokkal fogadja.“ Ezen tartalmi kellekek közé sorozom magam részéről az új lelkész bemutatását, megösmertetését rövid életrajzi vonásokban, tért nyitva a kellő méltánylásnak ott, a hol annak helye van. Basel egyik jeles papjának, az ottani antistest beiktató szép beszédét — már csak a schweizi beiktatási forma megösmertése végett is szeretném közölni fordításban, de attól félek, hogy a t. szerkesztőségnek a lap szűk tere miatt terhére leszek**), aztán meg hazai egyházi irodalmunk is tud már szolgáltatni e nemű jeles példányokat.

*) Idevonatkozólag l. Tóth M. Egyházzsónoklattan 31. §. K. B.

**) Valóban még ezen előttünk oly kedves és fontos tárgy érdekében sem igen tudnánk a lapban egy ilyen fordított beszédnek helyet szorítani. Maga e tárgy érdemleges vitatása előtt azonban nyitva állanak lapunk hasábjai. Szerk.

Szólnom kellene még az anyagi dolgokat illetőleg, az ebbeli ellenvetésekre, aggodalmakra, ha a szent ügygel szemben nagyon profanumnak nem tartanám. Mi egy szép templomi ünnepélyt akarunk csupán, semmi másat; a mit a köznapi élet hozzá told, arra semmi gondunk. Ebből az ünnepélyből az egyházra nézve, ha nem akarja, semmi-nemű teher és költség nem hárul; nem magára az illető lelkészre nézve sem, ha éppen olyan szomorú az állapota. Maga a beiktató s a beiktatásra megjelent lelkésztársak, barátok, legrosszabb esetben tudni fogják, a mit az Ur Máté IV: 4 mond. Különben „a kiknek hasuk az ő istenök“, ám álljanak elő idevonatkozó propositióikkal, — a mi indítványunk körébe ez már nem tartozik.

Végül tisztelettel kérem föl egyházmegyénk kiküldött férfait, a köznapi dolgokon kívül az ilyenek iránt is érdeklődő lelkésztársainkat indítványunk megszívlelésére — Varga Lajos lelkésztársam s barátom nevében is.

Kiss Bertalan,
keéri ev. ref. lelkész.

Észrevételek nagyt. Szél Kálmán ur tervezetére az orsz. ref. lelkészi nyug- és gyámintézet tárgyában.

Tisztulni kezd a láthatár; de még mindig nem elég világos arra nézve, hogy biztosan tájékozhatnók magunkat a ref. lelkészek országos nyug- és gyámintézetének sorsa és jövője iránt.

Az a tervezet, melyet nagyt. Szél Kálmán esperes ur és konventi tag közzé tett az egyházi lapokban, első tekintetre egy kis reménysugárt nyújt ugyan a szegény, elhagyott ref. papi özvegyeknek és éhező árváknak a jobb jövő felől, de ha azt komolyabb bírálathoz alá vesszük, ismét csak arról kell fájdalommal meggyőződünk, hogy ennek sorsa is csak az lesz, a mi volt az ezt megelőző tervezetét, tudniillik: tisztességes eltakarítás és a komoly s fontos ügy újra a *graecas calendae* el fog napoltatni.

Boldog Isten! vajjon mikor derül fel már a szegény ref. lelkészi családokra a jobb jövőnek várva-várt szép napja? Talán soha! Apáink üldöztettek, a fiak mellőztettek!

De talán igazságtalan e vád a mai humanus korról szemben, mely mindenfelé igyekszik jótékonyosságát kiárasztani a szükségben szenvedőkre, a nyomorral küzdőkre.

Igaz, vannak ma — Istennek legyen hála! — számos jótékony egyleteink és ezekben nem csekély szerep jut a ref. lelkészeknek is. A szeretet vallása parancsolja nekik, a társadalom megköveteli tőlök, hogy ők menjenek elő jó példával, úgy a tevékenységben, mint az áldozatkészségben. De, fájdalom, az is igaz ám, hogy ők meg a társadalomtól egészen mellőzve vannak. Nyomorognak azon csekély fizetésen, a mit századokkal ezelőtt a hívek buzgósága és áldozatkészsége megteremtett. Fizetéséről, drágaságpótlékról — miként ezt a mai kor más hivataloknál megkívánja — szó sem lehet. Miért is lenne, hiszen az ő országuk nem e világból való?!

De talán az elmondottak nem is tartoznak szorosán a dologra? Vajha erről lehetne meggyőződünk! de mikor, fájdalom, azt tapasztaljuk, hogy saját egyházi legfőbb hatóságunk, a konvent is, éveken keresztül csak tervezgeti az országos lelkészi nyug- és gyámintézetet, a helyett, hogy a zsinati törvény idevonatkozó világos rendeletét végre hajtáná, akkor szinte kétségbe jön az ember, hogy vajjon akarja-e komolyan a célt, vagy csak üres reménnyel kecsegtetve a lelkészi kart, ezt akarja neki mondani: *ne se semmi, fogd meg jól*. Vagy talán előbbvaló a paragrafusok gyártása, mint az alaptőke megteremtése? Én részemről az ellenkezőről vagyok meggyőződve; éppen azért azt tartom, hogy „*bis dat qui cito dat*.“ Alapszabályt könnyű csinálni, de tőkét nehéz teremteni, kivált ha a sokképen megterhelt és zaklatott hívek buzgósága kihül és áldozatkészsége meglankad. Annálfogva, mindenekfelett szükségesnek tartanám, hogy a főt. és méltóságos konvent eddigi mulasztását, a mennyire csak lehet, helyre hozva, tenne eleget a zsinati törvény 217. §. e) pontjának s addig is, míg a legcélszerűbb alapszabályokat megalkotni sikerül, tőkésítene a felállítandó országos nyug- és gyámintézet részére esedékes összeget.

A mi már nagyt. Szél Kálmán ur tervezetét illeti: tagadhatatlan, hogy ebben sok jó van s az egész általában a gyakorlati életből van merítve, de azért még sem lenne tanácsos és célszerű azt, úgy a mint tervezve van, elfogadni és életbe léptetni.

1-ör. Már maga a közösködés a tanári testülettel olyan valami, a mi előbb-utóbb versengés és viszály tárgyát képezhetné a két testület között. Mert igaz ugyan, hogy ki van mondva a zsinati törvény 3. §-ban, hogy a ref. egyház alsó és felső iskolái, mindenestől az egyház testéhez tartoznak, de ez csak addig áll, míg az egyház anyagi áldozatával képes lesz eleget tenni iskoláiért az országos törvény követelményeinek. Különben a mint a gyakorlati élet s a külföldi művelt államok példája is igazolja, ma már a nevelés inkább állami, mint egyházi ügy. A templom az egyházé, az iskola az államé; annálfogva az ev. ref. egyház egyetemének oda kellene törekednie, hogy a magyar állam, ha már a néptanítókat, minden felekezeti különbség nélkül részesíti az országos nyugdíj-intézet áldásaiban, venné fel a mi tanárainkat is, akár lelkészi képesítéssel, akár más oklevéllel működnek iskoláinkban, az országos tanári nyugdíj-intézetbe.

De eltekintve e körülményektől, én kivihetetlennek is tartom, hogy ők a lelkészi országos gyámintézetnek — mint tanárok — tagjaivá legyenek, részint azért, mert testületileg működve együtt közép és felsőbb iskoláinkban, vagy önerejükkel, vagy az iskola fentartó testület segédelmével csaknem mindenütt állítottak már fel nyugdíj-intézetet, részint pedig azért, mert minden egyházkerületben megalkoták a középiskolai tanáregyletet s ezzel kapcsolatban ugyan csak évenkénti tetemes áldozattal fentartják a kerületi segély-egyletet is. Így levén a dolog, vajjon ki lesz képes őket arra kényszeríteni, hogy szintén újabb évenkénti tetemes áldozattal tagjaivá legyenek egy oly intézetnek, a mely talán a legjobb körülmények között is, egy évszázad múlva nőhetné ki magát annyira, hogy tisztességes nyug- vagy gyámídjat biztosíthatna tagjainak, mert hogy az országos domestica csak nagyon vékonyan csepegtetheti e czélra áll-

dásait, azt eléggé bizonyítja az a sok égető szükség, mely a zsinati törvény 217. §-ának 5 pontja alatt elsorolva van, de igazolja az a nagymérvű idegenkedés is, mely a domesticai adó iránt országszerte uralkodik a prot. hívek lelkében.

Én tehát a zsinati törvények világos és határozott kifejezése szerint: csakis az elagott, hivatalra képtelenné vált lelkipásztoroknak, lelkészek özvegyeinek és árváinak számára állítanám fel az országos gyámintézetet, annival is inkább, mivel ennek a lelkészi képesítéssel bíró tanárok, — tekintet nélkül életkorukra, — azonnal kötelező tagjaivá lesznek különben is, mihelyt valami egyházba lelkészül elválasztatnak.

2-or. Nagy hibának tartom a tervezetben azt is, hogy a nyug- és gyámintézet nincs praecise és világosan meghatározva. Kik lesznek a nyugdíjazandók? mikor áll be a nyugdíjazásnak ideje? Hát a szegény segédlelkészek, ha esetleg szolgálatképtelenné válnak, számíthatnak-e valami kis segélyre vagy nyugdíjra? Mindezekről s több efféle kérdésekről mélyen hallgat a közlött tervezet, pedig ezek égető kérdések s biztos és határozott feleletre várnak, különben alig lehet reményelni, hogy valaki lelkesülni tudna egy oly intézetért, mely tőle évenként tetemes áldozatot követel s a legfontosabb kérdésekre nézve bizonytalanságban hagyja őt. Egyébiránt a nyugdíj-intézetnek felállítása, inkább az egyes egyházközségeknek, mint a lelkészeknek áll érdekében s miután ezek ugy a régibb gyakorlat, mint a zsinati törvény 183. §-a szerint életfogytig választatnak, a nyugdíjazás alku tárgyát képezheti a lelkész és egyháza között s ennek elfogadása csak azon esetben remélhető, ha a nyugdíj az illető lelkész évi fizetésével egyenértékű lehetne. Erre pedig még egyhamarjában számítani alig lehet. De végre

3-or. Lényeges fogyatkozása a közzé tett tervezetnek az, hogy sem számításon nem épül, sem a segélyosztásnál az evangéliomi alapelvek nincsenek benne szem előtt tartva. E kettőre pedig nagyon vigyázni kell egy ily humanus intézetnél, a hol az igazságot a méltányossággal és szeretettel akarjuk párosítani és a hol nem a nyereszkesedés, hanem az egymás kölcsönös gyámolítása a fődolog.

Hát nem lehetett volna-e egyfelől a domesticális évi jövedelem mennyiségéből, másfelől a lelkészi fizetések évenkénti perczentjeiből s egyéb számítható jövedelemből az évi segélyösszeg mennyiségét, ha nem is az utolsó krajczárig, de legalább hozzávetőleg kiszámítani és ezt a most élő papi özvegyek és árvák számához képest meghatározni? Hiszen a papi özvegyek és árvák száma nem igen sok változást szenved évenként, mert abhoz alig van remény, hogy a lelkészi állomások oly arányban növekednének, mint a minő arányban növekedtek például az újabb időben a tanítói és tanári állomások, sőt arra van kilátás, hogy a kisebb egyházak egyesítettnek, mert 3—400 frtból ma már egy családos lelkész meg nem élhet. E szerint a most élő özvegyek és árvák száma csaknem biztos alapul felvehető.

A mi pedig a segélyosztást illeti: erre nézve azt mondja nekünk az irás: a ki közöttetek első, legyen olyan, mint az utolsó. Nincs mi közöttünk se rangra, se javadalomra nézve valami nagy különbség. Hordozzuk tehát egymás terhét szívesen, mint Pál apostol mondja és a szeretet filléreit osszszuk meg

egyenlően özvegyeink és árváink között, semmit nem tekintve szolgálati éveink számára. Így lesz rajtunk s gyámintézetünkön, de legyen is a jó Isten gazdag áldása!

Turkeve, 1887. márczius 15.

Harsányi Sándor,
ev. reform. lelkész.

Egyházkerületi tanügyi bizottsági gyűlés Debreczenben.

(1887. márczius 28. és 29.)

Mint lapunk előre jelezte, mult hó 28-ikára több fontos főiskolai ügyben való véleményezésre, tanácskozásra egyházker. tanügyi bizottsági gyűlés hivatott Debreczenben. Főt. Révész B. püspök és nagys. Vályi János főgondnok urak elnöklete alatt itt voltak vidékről Kiss Áron, Szabó János, Székely Károly, Szeremley József esperes, a világi részről Fráter Imre, György Endre, a debreczeni egyház képviselőiben Némethy Lajos, Kiss Albert, Könyves Tóth Kálmán, Szűcs István, Csanak József, Beke Mihály, Dr. Medve Kálmán, Dr. Szikszai Szabó József urak és tanárok nagy számmal. A gyűlés, elejétől végeig a tagok meleg érdeklődése közt folyt le. Főt. püspök ur rövid megnyitó beszéde után mindenekelőtt helyeslő tudomásul vétettek a Körösi Sándor, Buzás Pál és Bethlendi Endre tanárok helyettesítési tárgyában tett s lapunk olvasói által ismert intézkedések. Menyhárt János lemondása következtében megürülvén egyik exegétikai tanszék, elfogadtatott a tanárkarok azon indokolt javaslata, hogy hirdettessék ki arra a pályázat azonnal s a tavaszi egyházkerületi közgyűlésen lehetőleg történjék meg az új tanár választása is. E tárggyal kapcsolatban elfogadtatott a szaktanárok véleménye alapján készült azon javaslat is, hogy ezentul az exegétikumok lehetőleg csoportosítottván, az ószövetségi írásmagyarázat tanára tanítsa a héber nyelv elemeit is egész éven át 3—3 órán, ugyanő tanítván még az exegesis mellett az ószövetség történetét és ezzel kapcsolatban a héber régiségtant s míg új bölcsészeti katedra nem létesül, a vallásbölcsészetet is és az új tanár az újszövetségi exegesis, a bibliai theologia s a bevezetések tanítására hívassék. Ilyen értelemben van szerkesztve a jelen számunkban közlött pályázati hirdetés. A theologiai szakvizsgák rendezése tárgyában részletes munkálat terjesztetett be, mely saját viszonyaink pontos tekintetbe vétele mellett készülvén, csaknem minden pontjában változtatás nélkül elfogadtatott. A mi a hittanhallgatók tanítóképesítési vizsgára köteleztetésének ügyét illeti, a tanárkarnak mult számunkban jelzett javaslata nem fogadtatott el s a tanügyi bizottság tagjai, egyháziak és világiak, egyhangulag a képesítési vizsga fenntartása mellett nyilatkoztak s a gyűlés új javaslattétellel bizta meg az illetékes tanári kart. A bölcsészeti tanfolyam és tanárképezde szervezése ügyében benyújtott tanárkari javaslatot, mely 13 rendes és 3 rendkívüli tanárral véli ezen oly rendkívül fontos intézményt felállítani, hosszas és beható tárgyalás után úgy fogadta el, illetőleg úgy terjeszti a tanügyi bizottság az egyházkerületi közgyűlés elé, hogy a tanárok száma egyelőre szállíttassék le a minimális 12-re

s ugy ezen 12 tanár felének, 6-nak fizetéséről, mint a dologi kiadások felének fedezéséről a tiszántuli egyházkerület, a másik felekről a többi egyházkerületek gondoskodnának. Különben a munkálat részletes, különösen a dologi kiadásokra vonatkozó számadás mielőbbi bevétele mellett még egyszer kiadatott a tanárkarnak. Elfogadta a tanügyi bizottság a felekezeti jogakadémiák érdekében a konvent felhívására készített tanárkari véleményt. Ezen erélyes hangon irt szép munkálatot, melyet Dr. Bacsoni Lajos tanártársunk készített, jövő heti, husvétii számunkhoz külön mellékletként fogjuk csatolni. Tartozunk ezzel az ügynek, felekezeti jogakadémiáink magasabb érdekeinek. Szőnyegen forgott a tápintézet ujjá szervezésének ügye. E fontos tárgy foglalta el a másodnap egész délelőttjét. Itt csak a végeredményt akarjuk konstatálni annyiban, hogy két munkálat, javaslat volt a gyűlés előtt. A kettőnek összeegyeztetésével a gazdasági tanács bízott meg. Erről kissé részletesebben és a gyűlés egyéb közérdekű tárgyairól a jövő számban folytatjuk referadánkat.

y.

A beregi egyházmegye közgyűlése.

A beregi ev. ref. egyházmegye márczius hó 15—17-ig tartotta meg közgyűlését, mint mindig, most is Beregszászban. Megelőzőleg a tisztviselők és más érdeklődők előtanácskozásra gyűltek össze, hol a fontosabb és kényesebb természetű ügyeket beszélték meg.

A felette népes gyűlés megnyitása után, az esperesi jelentés azon tanulságos és ritka érdekességgel bíró része kötötte le a jelenlevők figyelmét, melyben nt. Peterdy Károly ur, 10 évre terjedő esperességének idejéből — egy táblás kimutatásban — feltünteti az 1876. és 1886. év közötti ciklus összehasonlított viszonyát. Elmondja ugyanis, hogy a lélekszám észrevehető arányban növekedett, a vallás-erkölcsi élet, — tekintve a kor anyagi áramlatát — megnyugtatóra szolgálhat, de főleg a népnevelést illetőleg beszél elismerésre méltó számadatokban. Nevezetesen 1876-ban az iskolába nem járók, a mindennapiaknál 21·48%, az ismétlőknél 75·34%-kal jegyeztetett, jelenleg 1886-ban az előbbieneknél 5·94%, az utóbbiaknál 16·08% esik az iskolázatlanok rovására, e szerint 10 év alatt a népnevelés javára 15·54% és 59·26% = 84·80% irandó.

Hogy mindezen örvendetes jelenség főleg kinek tudható be érdemül? — erre nézve elég legyen oda mutatnom a 10 éves korszakra, a mely időköz alatt fölmerült tények fényesen beigazolják, miszerint egyházmegyénk kormányát — nem szólva ezuttal a szinte ügybuzgó és lelkes világi társelnökökről — oly egyházi férfiu tartja kezei között, kinek kiváló tehetségei, odaadó, fáradhatatlan munkássága és bölcseségtől sugalmazott tapintatos magaalalmazkodása előtt elismeréssel kell meghajolnunk.

Fentebbi adatokon kívül az 1886. évre vonatkozva, következő tétéleket tartom fontosaknak s így megemlítésre méltóknak.

I. A szellemi élet — mint felebb is érintetett — minden aggályos körtünettől mentnek mondatik. A népnevelés kivétel nélkül kellő gondozásban részesül. A konfirmációra való előkészítést a lelkipásztorok teljesítik.

II. A kegyadományozások nagy mértékben jelentkez-

tek. Az egyházak mindenike, kisebb-nagyobb összeget keresett a maga szükségeinek fedezésére. Egyesek részint készpénzbeli, részint természetben nyújtott adományokkal járultak hitfelekezetünk külső életének támogatása és felvirágoztatásához. Azon adakozások értéke — melyek kiszámíthatók — 3700 frtnyi összegre tehető.

III. A parochiális telkek és épületek körüli javításokra 9177 frt fordított, bele tudatván a kézi és fuvarnapszám díja is, de ezen a téren szintén teljesítettek munkálatok, melyeknek értéke nincs feltüntetve.

IV. A népességi mozgalom főbb vonásokban ekként áll előttünk: van 63 anya-, 2 társ- és 2 főkegyház.

Lelkipásztor rendes 59, helyettes 3, segédlelkész 14, kik közül 2 tanár.

Lelkek száma, fi és nő 38,020. Szülöttek 2122. Házasságra lépett pár 506. Elhalt 1529. Konfirmáltatott 641. Áttért hozzánk 18. Kitért tőlünk 3.

V. A népnevelés adatai következők: Hitfelekezeti iskola van 65. Iskolatanító rendes 58. Isk. tan. lelkész 6. Isk. tan. segéd 3. Okleveles tanító 29. Egyházmegyeileg képesített 25. Vizsgára van kötelezve 7. Tanteremek száma 66. Törvényszerű 49. Túrhető 10. Tarthatatlan 7. Kellőleg föl szerelt 43. Hiányosan 23. Iskolamulasztás 14 iskolából tetemes, 50-ből kevés, 1-ből semmi. Iskolaköteles 6—12 évig 4389. Iskolába jár 4128. Iskolába nem jár 261. Tanköteles 13—15 évig 1523. Iskolába jár 1278. Nem jár 245.

Egyházlátogatósági jegyzőkönyvek jelentései szerint van 16 kitűnő tanító és 7 kitűnő egyházzogndnok.

Három tárgya volt a közgyűlésnek, mely három tárgy szélesebb körben is figyelmet ébreszthet.

Első a konventi tagok választására vonatkozó újabb határozat, melyszerint ezen jog ismét az egyes egyházak presbyteriumainak követeltetik.

Második, az illetékegyenértéki adóügynél utasítottak az egyházak, hogy a törvény rosszul értelmezése és alkalmazása folytán reájuk kivetett ezen tehertől minő eljárás mellett szabadulhatnak meg.

Harmadik, Beregmegyei tek. alispáni hivatalának egy átírata, melyben a katonakötelesek házasságát illetőleg ad olyformán felvilágosítást, melyszerint a 3-ik korosztályban sorozáson megjelent, vagy teljesen alkalmatlannak talált, vagy a honvédek közé bevett — s a tényleges szolgálat alól felmentett hadköteles, — minden folyamodás mellőzésével, csakis a szolgabírói hivatal bizonyítására, hogy t. i. a 3-ik korosztályban is sorozás alá megjelent s ilyen vagy amolyan czímen feloldoztatott, vagy bevétetett, a naptári év december 31-ikéig is bármely időpontban megeskethető.

Végül emlitem meg azt, mi mindjárt a gyűlés megnyitása után első tény gyanánt szerepelt, ugyanis tiszteletes Zámory Béla badalói lelkipásztor társunk, az üresedésben levő egyik papi aljegyzői hivatalra szavazattöbbséggel megválasztatván, — a hivatalos eskü letétele után, jegyzői tollát kezébe vette és derekasan meg is forgatta.

Több inkább egyéni érdekű ügy elintézéséről nem tartom szükségesnek referálni s végül elég legyen annyit írnom, hogy az egész gyűlésen a legnemesebb hangulat uralkodott.

Sütő Kálmán,
egyházmegyei főjegyző.

Nyílt levél a „Debreczeni Protestáns Lap“ szerkesztőjéhez.

Becses lapja legközelebbi, márczius 9-én megjelent 12-ik számában „A mi házi ügyünk“ című czikkében szives volt megemlékezni a „Sárospataki Irodalmi Kör“-ről is a következőkben: „de hát ki készíti azt a kötelező tantervet és a tankönyveket? Talán az irodalmi kör? Bizony mi innen távolról úgy látjuk, hogy az is, legalább népiskolai kiadványaiban stagnál, az Árvay-Hegedüs-féle mult emlékein mereng, told-fold s foltozás közben sokszor megszagatja a régi jó posztót. Egyedüli új productum a Dezső számtani példatára! Mindenesetre jellemző azonban, hogy egy számtani példatárért is az állami tanítóképezdébe kellett szaladgálni! Ily körülmények közt mi, mint általában, úgy különösen népiskolai tekintetben sem vagyunk valami nagy bámulói a pataki állapotoknak!“

Az igazság érdekében, meg a közönség helyes tájékozása végett, e lekötelező megemlékezésre, hivatalos kötelességem szerint, röviden a következőket kell megjegyznem. Mióta azon irodalmi kör fennáll, tehát 12 év óta, egyetlen Hegedüs-féle népiskolai könyv sem jelent meg e körnek a czégje alatt. Az Árvay-féle könyveket a kör a mai követelmények szerint részint javíttatta, részint átdolgoztatta. Így pl. a „Magyar Nyelvtan“-t átdolgozta Kapitány János. Az irodalmi kör elve az, hogy míg valamely megszott könyv a tanügyi követelményeknek megfelel, eredeti alakjában vagy kisebb-nagyobb, szükségesnek mutatkozó javítással használatban maradjon. Egyébiránt úgy látszik, hogy így szokás ez mindenfelé. A hazai és külföldi számos példa közül legyen bizonyosságunk az Ihász-féle „Magyar Nyelvtan.“ A Dezső készítette „Számítási Feladatok“-on kívül a következő új productumokra van szerencsénk rámutatni:

- 1) „Olvasókönyv“ a népiskolák III—IV. osztályai számára. Szerkesztette Dezső Lajos. 1885.
- 2) „Természetrajz.“ Népiskolák részére készítette Búza János. A fővárosi közoktatási tanács által is elfogadott tankönyv. Harmadik kiadás. 1884.
- 3) „A keresztyén hit- és erkölcsstudomány rövid foglalata.“ Népiskolák számára. Ujonnan átnevezte és összeállította Mitrovics Gyula. 1884.
- 4) „Népiskolai Földrajz“ (Világ- és Földismeret). Átdolgozta Gérecz Károly. Második javított kiadás. 1885.
- 5) „Kézikönyv az egyetemes és hazai történelem tanítására életrajzi irányban“. Népiskolai növendékek számára készítette Orbán József. Második átdolgozott kiadás. 1882.
- 6) „Természettan“ az elemi népiskolák számára. Zsindely István. 1884.
- 7) „Magyar polgári jogok és kötelességek ismertetése“. Népiskolák számára írta Viski K. Bálint. 1881.
- 8) „Magyarország Története.“ Népiskolák számára. 1886. Tizenhatodik kiadás ugyan, de a legköze-

lebbi, két ízben történt átdolgozásában szintén új productumnak tekinthető.

E népiskolai könyveinket pár hóval ezelőtt bátorkodtunk a miniszteriumhoz is felküldeni approbálás végett. Az ezeken kívül még szükségesnek mutatkozó egy pár könyv készíttetése munkában van. Hogy a fentebbi könyvek szerzői, illetőleg átdolgozói nem mind főiskolai tanárok, annak oka a kör szervezetében rejlik. A kör munkásai részint helybeli, részint vidéki tagok. A helybeli tagok közt vannak népiskolai tanítók és állami tanítóképezdei tanárok. Vidéki tagok vannak a pápai, m.-szigeti, miskolci, rimaszombati, nagy-kőrösi, lugosi, székely-udvarhelyi tanintézetek tanárai közül. Nagyon természetes tehát, hogy a kör akármelyik tag munkáját elfogadja kinyomatásra, ha pályázik s a bírálat a munkát érdemesnek ítélte a kiadásra. Legközelebb Dr. Kaposy Luczián, pápai reform. főgymnasiumi tanár „Poëtika“ és „Olvasókönyv“ című pályamunkáit fogadta el a kör kinyomatás végett. Ennyit a szigorú igazság érdekében.

Bizva szerkesztő ur igazságérzetében, reméljük, hogy e helyreigazításunk közzétételét megtagadni nem fogja.*)

Kiváló tisztelettel maradtam stb.

Sárospatak, 1887. márczius 24.

Maklári Pap Miklós,
az irodalmi kör jegyzője.

Kovács Mihály

1810—1887.

A n.-károlyi egyházmegyébe kebelezett, tekintélyes és népes nagy-ecsedei ev. reform. egyház templomának oltára gyászleppellel van letakarva.

Az oltár néma csendben áll a szent falak között, tüze kiégett, . . . áldozó papja itt hagyá, . . . elment a halottak csendes birodalmába, a gyászos temetőbe — s felőle ma már csak az emlékezet s a kesergő fájdalom beszél!

Az élet viharaival merészen dacolni látszó s büszke cserhez hasonlítható impozáns szép külsejű férfiú pár napi szenvedés után „hamuvá lobogott az enyészet kezében.“

Halálának híre mindenkit meglepett, ki őt ismerte, ismerve becsülni, becsülve szeretni tudta. Benne az egyházmegyének egyik legidősebb, de legerőteljesebb, ifjú kedélyvel megáldott lelkéje szállott a sírba.

Hosszu élete mintegy jelképezni látszik azt a nagy távolságot, mely bölcsőjének helye és sötét sírja között elterül.

Bölcsője és sírja messze s nagy távolságban állanak egymástól; mely távolságot csakis a kegyelet képes átszárnyalni az emlékezet szárnyaival.

Komárommegye Lábatlan nevű faluja bölcsőt, Szatmármegye koporsót adott neki; — sőt ez utóbbi többet is adott, adott enyhe fészket, adott sírt, adott sírjára meleg könyccseppeket!

*) Készséggel kiadtuk e tárgyilagosságon irt levelet s az ügyet ezzel befejezettnek véljük. Tudnánk ugyan e levél után is némi megjegyzéseket tenni, de, mint már mondtuk, semmi kedvünk sincsen az ilyen vitához. Szerk.

Iskoláit Pápán és Debreczenben végezte. Mint debreczeni végzett theologus jött ez egyházmegyébe, Gebére rektornak. A rektóriát bevégezvén, Nyir-Megyesre rendeltetett helyettes lelkésznek, honnan egy év múlva rendes lelkésznek Parasznyára költözött s itt 1838-ban meg is nősült, elvevén Kereszturi Juliánát, akkori gebei lelkész, Kereszturi Pál leányát.

Negyvenkilenc évig hirdette Isten ígését és építette Isten országát ez egyházmegye különböző egyházaiban. Parasznya, N.-Dobos, Ér-Körtvélyes, Dobra, Mérk és Ecsed között oszlott meg lelképásztori munkássága. Ecseden egyfolytában 30 éven keresztül működött apostoli buzgalommal és kitartással, bámulatos erős lélekkel viselve és legyőzve ez egyházban előfordult viszályokat. Itt, hol legtöbbet küzdött, itt vívott meg az élet legnagyobb küzdelmével is, — a midőn márczius hó 21-ikének éjjelén a halál kioltá élete fátylóját.

Temetése márczius 22-én d. u. ment végbe nagy részvét között, nagy szamu nép jelenlétében. A hajdan a dicsőség verőfényében ragyogott híres ecsedi vár romjainak tövében büszkén emelkedő rendkívüli nagy templom egészen megtelt gyászoló közönséggel.

A bánatos család felkérése folytán a templomban a koporsó felett emlékbeszédet e sorok írója mondott. Sírjánál pedig Debreczeni Károly, kántor-jánosii s. lelkész ur megindító szavakban tolmácsolta a közfájdalmat és hangoztatta a vallás vigasztalásait. Elhozta könyeit a messze távolból, Kolozsvárról, a jó apa koporsójára, hazánk nagy tragikai színművésze, megyénk büszkesége: E. Kovács Gyula ur is, — ki bizonyára atyjának koporsója fölött érezte leginkább az élet nagy tragikumát.

A megboldogultat szigorúság, egyenes lelkűség, jó szív, derült kedély jellemzé; imponáló külseje, hol megjelent, tiszteletet parancsolt maga iránt.

Siratják bus özvegye és gyermekei, kik már mind önálló egyének s tisztos állást töltenek be a társadalomban. Sírjának göröngyein hálás unokák könnyecppjei ragyognak.

Vegyüljön e pár könnyecpp is — részemről a sírók könyei közé!

Kósa Ede,
jármii ev. ref. lelkész.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Márczius 31-én tartatott meg a hittanhallgatók tanítóképesítési javító vizsgája. Előállott 5 ifju, kik közül 4 sikeres vizsgát állott ki, 1 azonban vizszalépett a vizsga elől. — Nagyt. Némethy Lajos debreczeni lelkész ur, a főiskolai énekkar felügyelő tanárához intézett szép levelében 40 frtot küldött ezen énekkarnak, a miért Emma leányának temetésén saját jóindulatából megjelent. — Szöllösi Antal makói lelkész ur 57 frt 35 krt küldött be a főiskolai pénztárba a nazarénismusra vonatkozó pályakérdés általa tett díjának 100 frtra kiegészítésül. Valamelyik jövő számunkban többet is kell irnunk ezen ügyről, mely, mint ki fog tűnni, szélesebb körben is érdeklődést van hivatva ébreszteni. — Mult héten halottja

volt a főiskolának. Komádi Sándor 8 gymn. oszt. tanuló meghalt márcz. 24-én s eltemettetett 26-án. Tanulótársai gyászlapot adtak ki; a főiskolai énekkar gyászdalokat zengett, lapunk szerkesztője, mint főiskolai lelkész a nagytemplomban imádságot mondott fölötte. Béke a korán elköltözött ifju poraira!

Vidéki hírek. N.-Szalontáról Szél Kálmán esperes ur, mint isk. széki elnök nyilvános számadást küldött be hozzánk, a n.-szalontai felekezeti jelleg nélküli IV. osztályu gymnasium tőkájének javára gyült 10,165 frtnyi adományokról. Köszönetet nyilvánított általunk is a buzgó áldozatkészségért. — H.-m.-vásárhelyen a mult évben rendezett női-kézi munkakiállítás alkalmával az ottani ev. ref. főgymnasium muzeuma javára tombolatárgyakat ajánlottak föl, melyek is mult hó 20-án kisorsoltatván, 112 frt 70 kr tiszta jövedelem maradt fenn s ez összeg a muzeum régi-ségi osztályának gyarapítására fog fordittatni. — B.-Ujfaluban márczius hó 26-dikán a főiskolai kántus egy része hangversenyt rendezett az ottani ev. ref. templomkerítés felállítási költségeinek fedezésére. A hangverseny műsorát legnagyobb részben a kántus énekei töltötték be. A művészettel előadott énekkarabok kivétel nélkül zajos tetzésben részesültek; különösen viharos taps követte a kitűnő karnagy, tiszt. Mácsay Sándor ur „Ablakodból“ cz. gyönyörű népdal-egyvelegét. A hangversenyt reggelig tartó jókedvű táncz követte; közben-közben pedig hol a kántus vidám dalai, hol Mácsay ur általános feltűnést keltett remek hegedű-játéka gyönyörködtette a nagy szamu intelligens közönséget. A hangverseny mintegy 150 frtot jövedelmezett a jótékony célra. (s. l.)

Halálesetek. Főrizs István besenyői ev. ref. lelkész a felső-szabolcsi egyházmegyében, mult hó 26-án, 40 évi buzgó hivataloskodás után elhunyt élete 86-ik évében. Másnapi temetése alkalmával imádságot, halotti beszédet és bucsuztatót Kriston Sándor helybeli segédlelkész mondott fölötte, a sírnál meg Földváry Gerzson ó-fejértői lelkész beszélt. Iskolai pályáját Debreczenben folytatta s végezte s itt jurátus deák is volt. Mint segédlelkész Ujfehértón, mint rendes lelkész Geszteréden, majd Besenyődön szolgált. — Ugyancsak a szabolcsi egyházmegyében, mint a legutolsó órában értesülünk, egy másik aggastyán szállott sírjába, Török Mózes sényői ev. ref. lelkész személyében. Élt 87 évet; meghalt mult hó 21-én, eltemettetett 23-án. Béke az elfáradt öreg szolgák hamvaira!

Szerkesztői posta. K. B. Valóban, elnézés folytán, gyors munka közben eltévesztettem a könyv címét. A „Hit, remény“ stb. helyett az „Imádságtan“ cz. művet akartam én irni. Amazt részletesen volt szives ismertetni egy igen tisztelt barátom a „D. Pr. L.“ 1884. évf. 10. s 11. számaiban. Köszönöm a figyelmeztetést. — A. G. Utrecht. Felszólalása a jövő heti számban fog megjelenni. — I. E. Berlin. Ujabb küldeményét is vettem. Az előbbi jövő héten kezdjük meg. — V. L. Majtis. Ez is úgy jár, mint az előbbi. Ez közelebb, amaz annak idejében meg fogna jelenni.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A budapesti reform. egyház főgymnasiunában a mennyiségtan tanszéke megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdettetik. Pályázhatnak ref. vallásu okleveles tanárok vagy tanárjelöltek. Ez állással, ha az rendes tanárral töltetik be, 1500 frt évi fizetés és 300 frt lakbér van összekötve, kilátással a rendszeresítendő ötöd-éves pótlékokra. A megválasztandó tanár, ha még a dunamelléki egyházkerületi tanári nyugdíj-intézetnek nem tagja, köteles abba belépni. Tanári oklevéllel s egyéb szolgálati bizonyítványokkal felszerelendő pályázati kérvények, alulírottához küldendők f. évi május hó 1-ig.

Budapest, 1887. márcz. 10.

Szász Károly,
dunamelléki ref. püspök, mint a pesti
egyháztanács egyházi elnöke.

PÁLYÁZAT

a munkácsi és bótrágyi ev. ref. egyházak lelkészi állomásaira, melyek közül az első, készpénz, tűzifa, stóla s kevés szántó- s kaszáló-föld haszonbéréből bejött jövedelmét számítva, 7—800 frtra megy s így 3-ad osztályu, — azonban ezen javadalmazással össze van kapcsolva a munkácsi országos fegyintézetnél teljesítendő lelkészi szolgálatokért járó 800 frt javadalmazás élvezése is, ugy azonban, hogy erre nézve a nagyméltóságú igazságügyi minisztérium jóváhagyása fel van tartva, melynek kinyerése után ez egyház az 1-ső osztályuak közé tartozik.

A bótrágyi egyház hívek különféle terményneműeket fizetnek, mely jövedelem után az egyházmegyei közgyűlés által ez az 1-ső osztályba lett felvéve.

Pályázati határidő ápril hó 14-ig terjed s az erre vonatkozó kérvény a beregi ev. ref. esperesi hivatalhoz, Barabásba (postahely) küldendő.

Debreczen, 1887. márcz. 28.

Révész Bálint,
püspök.

PÁLYÁZAT

a tiszántuli ev. ref. egyházkerület nagy-szalontai egyházmegyéjében levő m é n e s - g y o r o k i lelkész-tanítói állomásra.

Évi fizetése: lakáson kívül 450 frt, melyből készpénz 330 frt, a többi a fizetésben álló föld- és failletményből és palástdíjból folyik be. E szerint ezen állomás IV-dik osztályu.

A kellően felszerelt pályázatok f. évi május hó 1-ig, a n.-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalához, Nagy-Szalontára küldendők.

Debreczen, 1887. márczius 30.

Révész Bálint, püspök.

Pályázat.

A debreczeni theologiai akadémiában az Apafi-alapítványi egyik rendes tanári székre, melyhez főtantárgyul az ujszövetségi írásmagyarázat tanítása van kötve, pályázat nyittatik.

A megválasztandó tanárnak tantárgyai jelenleg a következők:

Ujszövetségi írásmagyarázat, egész éven át hetenként 4—4 órán.

Bibliai theologia, egész éven át het. 3—3 órán.

Ószövetségbe való bevezetés, I-ső félévben hetenként 3 órán.

Ujszövetségbe való bevezetés, II-ik félévben hetenként 4 órán.

A főtantárgyon kívül a többi tudományok a körülményekhez képest módosítás és változtatás alá eshetnek. A tanórák számát is, rendkívüli szükség esetében szaporíthatónak kívánja tekinteni az egyházkerület.

Tanári fizetés: az Apafi-alapítványból rendes tanári évi díj 1400 frt; lakbér fejében 300 frt vagy természetben lakás, ha sor szerint tanári lakot nyer. Szab. kir. Debreczen városától 34 köbméter tűzifa beszállítva és 63 frt, bordeputátum címen. A tanári nyug- és gyámintézetnek a meghatározott feltételek mellett köteles és jogos élvezője lesz.

Hivatalát az 1887^{1/2}-ik tanév kezdetével foglalja el, szakkörébe eső tanári székfoglaló beszéd tartásával.

Pályázóknak figyelmébe ajánlatnak köznevelési, közoktatási szervezetünk 142-ik §-a s ennek alapján az egyetemes konvent által legközelebb a theologiai tanárok minősítését meghatározó föltételek. Továbbá az ujszövetségi írásmagyarázatban való jártasságon kívül, az ószövetségi írásmagyarázatban való képesség is igazoltassék.

Pályázók kérvényüket hiteles bizonyítékokkal felszerelve, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspöki hivatalához Debreczenben 1887-ik évi ápril hó 30-ikáig adják vagy küldjék be.

Debreczen, 1887. márczius 29-én.

Révész Bálint,
püspök.